

بودیسم در چین

میدنی نوسلین / تاریخ التحصیل رشته ادیان و مذاهب
دانشجوی کارشناسی ارشد ادیان غیر ابراهیمی / مرکز مطالعات و تحقیقات ادیان و مذاهب قم
tavasolei_mehdi@yahoo.com

چکیده:

این نوشتار که ترجمه‌ای از مدخل «لوهان» در دایرةالمعارف فلسفه و ادیان شرق، ویراسته «شان بالا» است، به سیر بودیسم از هند به چین و معرفی یکی از مکاتب بودیسم در چین همراه با ترجمه انگلیسی یکی از اصطلاحات این مکتب به صورت گذرا می پردازد.

چینی، نتوانست ارتباط برقرار کند بنابراین، مکتب مه هایانه در چین گسترش یافت و توانست خود را با اعتقادات و آداب مردم چین وفق بدهد. این مکتب در چین به شاخه‌های مختلفی تقسیم شد: مکاتبی مثل چن (ژاپنی = ذن)، که گون، تن دایی، جینگ دو (ژاپنی = جودو) و مکتب پاک بوم. اما مکتبی که به بحث و بررسی آن خواهیم پرداخت، مکتب چن (وقتی به ژاپن رفت به ذن معروف شد) می باشد. پایه گذار این مکتب، فردی به نام «بودی درمه» است. او در سال ۵۲۰ میلادی از هند به چین آمد و این مکتب را بنا نهاد، البته بعد از او شش پاتریک (۱) ، جانشین او شدند که مؤسس اصلی و کسی که آن را در جامعه چینی گسترش داد، پاتریک ششم «هوئی ننگ» بود. او در سالهای ۷۰۰ تا ۹۰۰ میلادی این مکتب را رواج داد.

اصول دهگانه ذن:

۱- ذن که از واژه سنسکریت «دیانا» مشتق شده،

خاستگاه آیین بودا، سرزمین هند است، اما رشد و گسترش آن در سرزمین های دیگر شکل گرفت. با به افول نهادن آیین بودا در هند، این آیین، در سرزمین چین کم کم ظهور کرد. این آیین در عهد پادشاهی (مینگ خاقان ۸۵-۷۵ م) به چین رسید. در آن دوران، آیین بودا دو شاخه اصلی داشت:

۱. مکتب هیینه یانه

۲. مکتب مه هایانه

از آنجا که اندیشه های مکتب هیینه یانه با روحیات

لوهان، مرد
مقدس یا قدیسی
است که آرمان
مکتب هینه یانه
است. در سیر
بودیسم به چین،
مفهوم ارهت،
دستخوش تحولاتی
خاص شد و تبدیل
به یکی از مهم ترین
عناصر بودیسم در
چین شد

محور بحث بودیسم ذن است و دلالت به مرحله ای از هوشیاری و آگاهی دارد که فراتر از مرز بیان است.

۲- هدف از آموزش ذن، برطرف ساختن پریشانیهای درونی انسان است که از دوگانه انگاری ذهن حاصل می شود. تا موقعی که مسئله دوگانه انگاری به میزان تحمل ناپذیری حاد نشده باشد، مراجعه به استاد ذن فایده ای نخواهد داشت.

۳- در ذن، متون مقدس خاصی وجود ندارد، اما زمینه های عقیدتی تعالیم آن از متون مقدس مکتب «یوگاکارا» (۲) اقتباس شده است. اصول عقیدتی ذن عبارت است از: سان یاتا (۳)، یعنی تهیت همه اشیاء؛ تاتارا (۴)، یعنی این چینی یا طبیعت اصلی هر شیء؛ تنما - ذهن، یعنی منبع تمام موجودات و اذهان بشری.

۴- ساتوری (۵) را نمی توان تعریف کرد؛ زیرا جایگاه آن فراتر از مفاهیم و خارج از حیطه زمان در حالتی از بی - گانگی، قبل از تولد یک و دو، قرار دارد. ساتوری با جرقه های ناگهانی، آگاهی خود را ظاهر می سازد.

جرقه های آگاهی در راه بازگشت به ساحت « دو - گانگی » بی خطایی، غیر شخصی و غیر قابل انتقال بودن خود را آشکار می سازند.

۵- گرچه تجربه ساتوری ناگهانی است، اما فراهم آوردن مقدمات آن طولانی، سخت و تدریجی است.

۶- ساتوری را با استفاده از حواس، احساسات و فرآیندهای فکری نمی توان به دست آورد، فقط می توان از طریق درک مستقیم به آن دست یافت.

۷- ساتوری در طول زندگی روزانه تجربه می شود و گرچه در زندگی حاضر، ساتوری انحصاراً با مفاهیم « اینجا»، « حالا» و « این» در ارتباط است و در راه میانه، میان « ضدهای» قابل تصور به صورت «نه - درمیان» ظاهر می شود؛ زیرا زمانی که ضدها پدید می آیند و تقسیم صورت می گرفت، او در صحنه حضور نداشت.

۸- روشن بینی درجاتی دارد که بستگی به عمق، گستره و مدت زمان تجربه دارد.

۹- نتایج ساتوری را کسی غیر از استاد نمی تواند

از آنجا که اندیشه های مکتب هینه یانه با روحیات چینی، نتوانست ارتباط برقرار کند بنابراین، مکتب مه هایانه در چین گسترش یافت و توانست خود را با اعتقادات و آداب مردم چین وفق بدهد. این مکتب در چین به شاخه های مختلفی تقسیم شد: مکاتبی مثل چن (ژاپنی = ذن)، که گون، تن دایی، جینگ دو (ژاپنی = جودو) و مکتب پاک بوم

بلافاصله مشاهده نماید، اما این امر، موجب ارتقاء بخشیدن شرایط روحی بشر را فراهم می آورد. ۱۰- هیچ استاد ذنی چیزی تدریس نمی کند، چیزی برای تدریس وجود ندارد؛ زیرا همه پیشاپیش بودا هستند، اما با این همه انتقال دانش ذن، ضروری است. (۶)

لوهان (اصطلاح چینی است که سنسکریت آن، ارهت و ژاپنی آن «رکن» (۷) است.)

لوهان: مرد مقدس یا قدیسی که آرمان مکتب هینه یانه است. در سیر بودیسم به چین، مفهوم ارهت، دستخوش تحولاتی خاص شد و تبدیل به یکی از مهم ترین عناصر بودیسم در چین شد، حتی (مفهومی) مهم تر در مکتب مه هایا نه. حضور ارهت ها را در چین از قرن ۷ میلادی می دانند، اما (حضور) گسترده و عمومیت یافته آنها در قرون ۱۰ و ۹ میلادی بوده است. ارهت ها نخستین بار توسط مکتب چن (ذن) که در آن زمان مهم ترین مکتب بودیسم در چین بود، مورد احترام واقع شدند. از آنجا که این مکتب بر جنبه انسانی امور تأکید می کند و از پرسش خدایان دوری می کند، قدیسان (کسانی که با تلاش خود به آزادی رسیده اند) را مطابق بی دلی ذن دیدند. (یعنی آنها را کسانی دیدند که طبق اصول ذن به بصیرت و آگاهی مطلق رسیده اند.)

به لوهانها قدرت خارق العاده به عنوان ثمره خردشان، نسبت داده می شد. در دوران گسترش تمثال نگاری لوهانها، آنها ظاهر جادوگران شیطان صفت یا دیگر چهره های عجیب و غریب به خود گرفتند و به مراتب فرا انسانی ارتقاء یافتند. در عین حال آنها در همان زمان به شکل یک انسان عادی

نیز کشیده می شدند. در معابد چین و ژاپن، دسته هایی ۵۰۰ تایی مجسمه های لوهانها پیدا می شوند که در سالنهای خاص چیده شده اند. (الان عمدتاً به صورت ۱۸ تایی) این مجسمه ها روی دیوارهای کوچک معابد، در چپ و راست قرار گرفته اند. هر لوهان، چهره خاصی دارد که ویژگی خاص اوست و خیلی گویا و معنی دار است.

نمایش ۵۰۰ لوهان برگرفته از نوع مرسوم اولین انجمن بودایی است که در آن ۵۰۰ ارهت حاضر بودند. همچنین گفته می شود انجمن کشمیر نیز به ۵۰۰ ارهت می رسیده اند. درباره این ۵۰۰ لوهان، افسانه های زیادی منتشر شده است. گفته می شود که آنها در ۵۰۰ غار، نزدیک یک دریاچه در کوههای کون - لون ساکن بودند و بودا به دعوت یک پادشاه عجزهای (۸) به آن مکان آمده است. در مناطق مختلف چین، فرد با غارها و سالنهای آن ۵۰۰ لوهان مواجهه می شود. در هر معبد چین، دسته هایی ۱۶ یا ۱۸ تایی دیده می شود. بر طبق یک افسانه، ۸۰۰

اطلاعات فرهنگی
انسانی

Yogacara-۲
Sunyata-۳
Tathara-۴

۵. واژه ای است فنی که در بودیسم ذن برای تعریف حالتی از هوشیاری و آگاهی در فراسوی تمایز به کار می‌رود. (همان، ص ۲۴۳)

Lohan-۶
Rakan-۷

Dragon King-۸

Namdimitra-۹

Buddha-dharma-۱۰

۱۱- Stupa: در اصل به بقایای تاریخی بودا، به خصوص به بقایای جسد او اطلاق می‌شود که معمولاً به صورت اشکال ملهم از معماری استادانه درآورده شده‌اند. (نانس ویلسون راس، بودیسم)

فهرست منابع و مآخذ:

۱. ب.ل.سوزولی، ترجمه ع پاشایی، راه بودا (آیین بودای مهبایانه)، ص ۳۳.
۲. همان، ص ۱۰۷.
۳. همان، ص ۳۳.
۴. همان، ص ۱۰۷.
۵. برگرفته از: کریسمس همفریز، ترجمه منوچهر شادان، ص ۲۲۷.
۶. نانس ویلسون راس، ترجمه منوچهر شادان، بودیسم راهی برای زندگی و اندیشه، قسمت توضیح اصطلاحات.

سال بعد از مرگ یک بودا، ارهت نمد می‌تیره (۹) در سریلانکا ادعا کرد که بودا، تعلیم ۱۶ لوهان را به این دلیل که تضمینی برای تعلیم وی گردد، به او واگذار کرده است. این لوهانها همراه با شاگردانشان در مناطق مختلف جهان، روی کوههای مقدس، جائی که آنها وظیفه تعلیم آنان را انجام می‌دهند، مستقرند و آنها ابدی محسوب می‌شوند. تنها یک زمان خواهد بود که در آن ۳ بودا - درمه (۱۰) پایان تنزلش خواهد بود و در آن ۱۶ لوهان را در استوپا (۱۱) جمع خواهد کرد و آنجا، آنها خودشان را به طرف بالا، داخل در نیروانا می‌کنند و استوپا داخل در زمین فرو می‌رود.

در قرن ۱۰ میلادی، تعداد ۱۶ لوهان به ۱۸ لوهان افزایش یافت. هریک از آنها با نامهایشان شناخته می‌شوند. برای مثال، در بین آنها شاگردان مهم بودا وجود دارند. با این وجود بعضی از آنها با افراد جدیدی عوض شده‌اند، مانند بودهی درمه با مارکوپولو. بنابراین، آن گروه اولیه تغییر کرده‌اند. در هر حال نامهایشان مهم نیست و آنها اغلب بر اساس خصوصیات قیافه خود نامیده می‌شوند: لوهان با بودا در روی سینه اش (نشانه ای که طبق آن، او به عنوان بودا متولد خواهد شد، لوهان با ابروهای بلند نشان از زندگی یا عمر طولانی، لوهانی که گوشش را خراش داده است (به نشان از گوش الهی) لوهانی که ازدها (ساخته ذهن) یا ببر (لذات شهوانی) را رام می‌کند و ...

پی‌نوشتها:

۱. پاتریک: مکتب ذن در چین و ژاپن ادعا می‌کند که سلسله ای از ۲۸ پاتریک که سرآغاز آنها خود بودا بوده است، رهبری مذهبی بودیسم را به عهده داشته‌اند. (کریسمس همفریز، ذن، ص ۲۴۰)

در ذن، متون مقدس خاصی وجود ندارد، اما زمینه های عقیدتی تعلیم آن از متون مقدس مکتب «یوگاکارا» اقتباس شده است. اصول عقیدتی ذن عبارت است از: سان یاتا، یعنی تهیت همه اشیاء؛ تاتارا، یعنی این چینی یا طبیعت اصلی هر شیء؛ تنما - ذهن، یعنی منبع تمام موجودات و اذهان بشری